

Bolygószüret 2014-ben

Habár bolygók mindig látszanak az égen, a 2014-es új esztendő több igazi különlegességet is tartogat a planéták iránt érdeklődő amatőrtársaink számára. Tekintsük végig röviden az érdekes és különösen kedvező bolygóláthatóságokat!

Már januárban is számos látnivaló akad. A Jupiter 12 éves keringési ciklusának legkedvezőbb oppozíciója vár ránk január 5-én (l. a Jupiterről szóló cikket). A Vénusz január 10-én kerül alsó együttállásba, bő 5°-kal haladva el a Naptól északra. Így január 1-je és 20-a között érdemes a vénuszszarlót megfigyelni az esti, majd a hajnali égen; január 6-a és 15-e között az 1%-os, vagy annál kisebb fázisú sarlón jól látszanak majd a túlnyúló szarvvegek! A hónap során a Mars már feltűnően világít 0,5^m-s, és 7–8"-es korongként. A késő tavaszban járó északi féltekén a pólussapka zsugorodása látványos, februárra az aphéliumi felhőv is megjelenik.

Áprilisban három izgalmas oppozíció lesz látható. A hónap 8-án a vörös bolygó szembenállásba kerül, amely oppozíciós ciklusában a négy kedvezőtlen aphéliumi oppozíció közül az utolsó. A –1,5^m-s korong már nagyobb lesz a 2012-es oppozícióhoz képest (15,1"). A nyárközépen járó felénk billenő északi féltekén az apró pólussapkát, a Tharsis és Elysium vulkánok feletti orografikus felhőket, a Tempe–Arcadia–Tharsis–Amazonis fölötti felhőket és a peremkődöket még megfigyelhetjük. A Mars mellett két sokkal egzotikusabb égitest is oppozícióba jut a hónap során, méghozzá ugyanazon a napon: április 15-én szembenállásban lesz a Ceres és a Vesta. A Ceres törpebolygó 7,0^m-s fényességét ér el. A 0,82" átmérőjű korong 20 cm-es távcsőben 600x-os nagyítás fölött korongnak látszik, de nagyobb műszerekkel, gyakorlott szemmel akár albedóalakzatokat is észrevehetünk a törpebolygó felszínén (használjunk sárga, széles sáváteresztésű zöld, vagy lazac szarókat). A Vesta kisbolygó a Ceresnél is fényesebb

lesz; 5,7^m-s csillagként, vidéki égről szabad szemmel is láthatóan világít. Nagyobb, 20–25 cm-es műszerrel nagy nagyításon megvizsgálva (600x fölött) feledhetetlen látványban lehet részünk: az ovális kisbolygó apró, 0,65"-es korongja kozmikus krumpliként feltűnően megnyúlt alakban mutatkozhat. Nagyon izgalmas lenne webkamerával is rögzíteni a kisbolygók alakját, esetleg felszíni részleteit!

Májusban a Merkúr legkedvezőbb esti kitérése igazi különlegességeket tartogat számunkra: A bolygó felső együttállása során szokatlanul nagy fényességet ér el (–2,2^m), így jó esélyünk van az együttállás utáni telimerkúr távcsöves és szabadszemes észlelésére. Nem mindennapi látvány lesz a Jupiter fényességét ostromló izzó korong első megpillantása! A május 25-i, nagynak számító (22,7°) kitérése lehetőséget ad a sötét, szürkületi-esti égen való megfigyelésre, hiszen a május 15-e és 30-a között több mint két órával nyugszik a Nap után. Június első napjaiban pedig óriási, rekord méretű merkúrsarlót észlelhetünk! Június 5-én esélyünk lesz binokulárral megtalálni a vékony (14%), de jókora, (10,5") merkúrsarlót, amely még egy óra húsz perccel nyugszik a Nap után.

Augusztus elején a telivénusz hajnali szürkületi megfigyelésére lesz kiváló lehetőségünk. Ritka módon a rövid szürkületi láthatóságban ibolya és mélyvörös színezűrökkel is észlelhetünk, melyekkel az általában csak nappali égen látható telivénuszt máskor nem tudjuk megfigyelni! Augusztus 1-jén a 92%-os fázisú bolygó 22,3°-os elongációnál két órával kel Nap előtt, de hó közepén 95%-os fázisnál is egy és háromnegyed órával napkelte előtt kel.

A különleges láthatóságok mellett a többi bolygó is kiválóan megfigyelhető az év során (további Merkúr-elongációk, Szaturnusz, Uránusz, Neptunusz, l. évkönyvünket). Használjuk ki az alkalmat és keressük fel minél többször bolygótestvéreinket!

Kiss Áron Keve